

บันทึก

เรื่อง การมอบหมายให้รองนายทะเบียนสหกรณ์ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่สั่ง
และปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนสหกรณ์ ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์
พ.ศ. ๒๕๑๑

กรมส่งเสริมสหกรณ์มีหนังสือ ที่ กส.๑๒๐๑/๑๔๐๔๔ ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๑๙ ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นในปัญหาของกรมส่งเสริมสหกรณ์ ความว่า มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ ได้ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ (ปัจจุบัน โอนมาเป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๗ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ ข้อ ๓๑) แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ และในมาตรา ๖ บัญญัติให้รัฐมนตรีแต่งตั้งข้าราชการในสังกัดซึ่งมีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือเทียบเท่าหนึ่งคนเป็นนายทะเบียนสหกรณ์ มีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และแต่งตั้งข้าราชการในสังกัดซึ่งมีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าหัวหน้ากองหรือเทียบเท่าคนหนึ่งหรือหลายคน เป็นรองนายทะเบียนสหกรณ์ มีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่นายทะเบียนมอบหมายในทางปฏิบัตินายทะเบียนสหกรณ์ก็ได้มีคำสั่งมอบหมายให้รองนายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่สั่งและปฏิบัติงานบางเรื่องแทนนายทะเบียน แต่เนื่องด้วยขณะนี้ปริมาณงานที่เป็นอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนโดยตรงมีมากขึ้น เช่น ในเรื่องการกู้ยืมเงินหรือการค้าประกันของสหกรณ์ ตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ ซึ่งกำหนดว่า จะต้องอยู่ในวงเงินที่นายทะเบียนสหกรณ์เห็นชอบ เป็นต้น ดังนั้น จึงขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นว่า การสั่งและปฏิบัติราชการของนายทะเบียนสหกรณ์เกี่ยวกับมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ นั้น นายทะเบียนสหกรณ์จะมอบหมายให้รองนายทะเบียนสหกรณ์หรือพนักงานเจ้าหน้าที่สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนสหกรณ์ได้หรือไม่

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๒) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้วมีความเห็นว่า การที่มาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ กำหนดให้รัฐมนตรีแต่งตั้งข้าราชการในสังกัด ซึ่งมีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือเทียบเท่าหนึ่งคนเป็นนายทะเบียนสหกรณ์ และยังให้อำนาจแต่งตั้งข้าราชการในสังกัดซึ่งมีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าหัวหน้ากองหรือเทียบเท่าคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นรองนายทะเบียนสหกรณ์ จึงเห็นได้ชัดแจ้งว่า เจตนารมณ์ของกฎหมายต้องการที่จะให้มีนายทะเบียนสหกรณ์เพียงคนเดียวและจะต้องมาจากผู้ที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือเทียบเท่าด้วย ส่วนรองนายทะเบียนสหกรณ์นั้นอาจมีได้มากกว่าหนึ่งคนและจะตั้งบุคคลใดที่อยู่ในสังกัดและมีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าหัวหน้ากองก็ได้ นอกจากนั้นกฎหมายยังได้กำหนดกรณีเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียน

สหกรณ์ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้อย่างชัดเจนอีกด้วย ดังปรากฏตามมาตรา ๑๓^๑ มาตรา ๒๘^๒ มาตรา ๓๕^๓ มาตรา ๓๖^๔ มาตรา ๔๗^๕ และมาตรา ๖๓^๖ ดังนั้น กิจการใดที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของนายทะเบียนโดยเฉพาะเช่น การกู้ยืมเงินหรือการค้าประกันของสหกรณ์จำกัด จะต้องจำกัดอยู่ในวงเงินซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์เห็นชอบตามมาตรา ๒๒ หรืออำนาจเกี่ยวกับการพิจารณาค่าขอจดทะเบียนหรือการจดทะเบียนตามมาตรา ๑๕^๗ หรือมาตรา ๑๖^๘ หรือการแต่งตั้ง

^๑ มาตรา ๑๓ นายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียนสหกรณ์หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์มอบหมายมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้บุคคลใด ๆ ที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงข้อเท็จจริง หรือให้ส่งเอกสารมาเพื่อประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับรับจดทะเบียนสหกรณ์จำกัดได้

^๒ มาตรา ๒๘ ๑.๑.๑ ๑.๑.๑

ในกรณีที่สมาชิกหรือผู้แทนสมาชิกของสหกรณ์จำกัดเป็นผู้ร้องขอให้เรียกประชุมใหญ่วิสามัญ ให้คณะกรรมการเรียกประชุมใหญ่วิสามัญภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ ถ้าคณะกรรมการไม่เรียกประชุมใหญ่วิสามัญภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ให้นายทะเบียนสหกรณ์หรือผู้ที่นายทะเบียนสหกรณ์มอบหมายมีอำนาจเรียกประชุมใหญ่วิสามัญได้ภายในระยะเวลาตามที่เห็นสมควร

^๓ มาตรา ๓๕ นายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียนสหกรณ์ ผู้ตรวจการสหกรณ์ ผู้สอบบัญชี หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์มอบหมายมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้คณะกรรมการผู้ตรวจสอบกิจการ พนักงานอื่น สมาชิกหรือผู้แทนสมาชิกของสหกรณ์จำกัด มาชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์จำกัด หรือให้ส่งเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานหรือรายงานการประชุมของสหกรณ์จำกัดได้

^๔ มาตรา ๓๖ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นายทะเบียนสหกรณ์รองนายทะเบียนสหกรณ์ ผู้ตรวจการสหกรณ์ ผู้สอบบัญชี หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์มอบหมาย มีอำนาจเข้าไปตรวจสอบในสำนักงานของสหกรณ์จำกัด ในระหว่างเวลาทำงานของสหกรณ์จำกัดได้ ให้ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกหรือช่วยเหลือ หรือให้คำชี้แจงแก่ผู้ปฏิบัติการตามสมควร

๑.๑.๑ ๑.๑.๑

^๕ มาตรา ๔๗ ในกรณีที่คณะกรรมการกระทำการไม่ถูกต้องในการปฏิบัติหน้าที่ของตนจนทำให้เสื่อมเสียผลประโยชน์ของสหกรณ์จำกัด หรือสมาชิก หรือสหกรณ์จำกัดมีข้อบกพร่องเกี่ยวกับการเงินหรือการบัญชีตามรายงานการสอบบัญชีตามมาตรา ๔๔ หรือกิจการหรือภาวะการเงินตามรายงานการตรวจสอบตามมาตรา ๔๕ ให้นายทะเบียนสหกรณ์ ผู้สอบบัญชี หรือผู้ตรวจการสหกรณ์ แล้วแต่กรณีซึ่งเป็นผู้รู้หรือพบข้อบกพร่องนั้นแจ้งเป็นหนังสือ สั่งให้คณะกรรมการดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องตามวิธีการที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนดให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ถ้าไม่แก้ไขให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าวโดยไม่มีเหตุผลพอสมควรและนายทะเบียนสหกรณ์เห็นว่ายังไม่สมควรจะสั่งให้เลิกสหกรณ์จำกัด ตามมาตรา ๕๑ แล้ว ให้นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ปฏิบัติการดังต่อไปนี้ได้

๑.๑.๑ ๑.๑.๑

^๖ มาตรา ๖๓ ทูน่าเพื่อสาธารณประโยชน์ของสหกรณ์ไม่จำกัดตามมาตรา ๖๑ (๑) นั้น จะจ่ายได้เฉพาะเพื่อการอันเป็นสาธารณประโยชน์ในท้องถิ่น การส่งเสริมกิจการสหกรณ์หรือการศึกษาอบรมทางสหกรณ์ ทั้งนี้ ตามที่ได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่ และได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียนสหกรณ์หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากนายทะเบียนสหกรณ์

^๗ มาตรา ๑๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๘ เมื่อนายทะเบียนสหกรณ์ได้รับคำขอจดทะเบียน และได้พิจารณาแล้วเห็นว่าคำขอจดทะเบียนถูกต้องตามมาตรา ๑๑ และมีเอกสารครบถ้วนตามมาตรา ๑๒ และการจัดตั้งสหกรณ์ตามที่ขอจดทะเบียนนั้นจะไม่เสียหายแก่ระบบการจัดสหกรณ์ก็ให้นายทะเบียนสหกรณ์รับจดทะเบียน

ผู้สอบบัญชีหรือผู้ตรวจการสหกรณ์ตามมาตรา ๔๔^๙ หรือมาตรา ๔๕^{๑๐} นายทะเบียนสหกรณ์ก็ต้องกระทำการกิจการนั้นด้วยตนเอง แต่นายทะเบียนสหกรณ์อาจอาศัยอำนาจตามมาตรา ๖^{๑๑} มอบหมายให้รองนายทะเบียนสหกรณ์กระทำการดังกล่าวแทนนายทะเบียนสหกรณ์ได้ แต่จะมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่กระทำการแทนดังเช่นที่มอบหมายให้รองนายทะเบียนสหกรณ์กระทำการแทนมิได้ เพราะกิจการที่จะมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่กระทำการแทนนายทะเบียนสหกรณ์ได้นั้น จะต้องเป็นกิจการตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ เช่น ตามมาตรา ๑๓ มาตรา ๒๔ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๗ หรือมาตรา ๖๓ เท่านั้น

กล่าวโดยสรุป การใดที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจของนายทะเบียนสหกรณ์ โดยเฉพาะเช่นกิจการตามมาตรา ๒๒ นายทะเบียนสหกรณ์จะต้องกระทำเอง หรือถ้าจะมอบหมายให้ผู้อื่นสั่งและปฏิบัติราชการแทน นายทะเบียนสหกรณ์จะมอบหมายได้เฉพาะรองนายทะเบียนสหกรณ์เท่านั้น นายทะเบียนสหกรณ์จะมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่อื่นนอกจากรองนายทะเบียนสหกรณ์สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนสหกรณ์ในการดังกล่าวไม่ได้

(ลงชื่อ) ส. โหตระกิตย์

(นายสมภพ โหตระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มกราคม ๒๕๒๐

ฯลฯ

ฯลฯ

๙ มาตรา ๑๖ ในการพิจารณารายการที่เกี่ยวกับคำขอหรือรายการในข้อบังคับนั้น ถ้านายทะเบียนสหกรณ์เห็นว่า รายการดังกล่าวไม่ถูกต้อง ให้นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจสั่งให้ผู้ขอจดทะเบียนแก้ไขเสียใหม่ได้

๑๐ มาตรา ๔๔ ให้นายทะเบียนสหกรณ์แต่งตั้งผู้สอบบัญชีเพื่อตรวจสอบบัญชีของสหกรณ์อย่างน้อยปีละครั้ง

การตรวจสอบบัญชีนั้น ให้ปฏิบัติตามระเบียบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนดและให้เสนอรายงานการสอบบัญชีตามแบบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด

๑๑ มาตรา ๔๕ ให้นายทะเบียนสหกรณ์แต่งตั้งผู้ตรวจการสหกรณ์เพื่อตรวจสอบกิจการและภาวะการเงินของสหกรณ์ได้ตามที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด เมื่อตรวจสอบแล้วให้เสนอรายงานการตรวจสอบต่อนายทะเบียนสหกรณ์

๑๑ มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งข้าราชการในสังกัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ซึ่งมีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือเทียบเท่าหนึ่งคนเป็นนายทะเบียนสหกรณ์ มีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และข้าราชการในสังกัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ซึ่งมีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าหัวหน้ากองหรือเทียบเท่าคนหนึ่งหรือหลายคน เป็นรองนายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่นายทะเบียนสหกรณ์มอบหมายการแต่งตั้งตามวรรคหนึ่งให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา